ESY tieto

Eläkesäätiöyhdistyksen jäsenlehti 2/2011

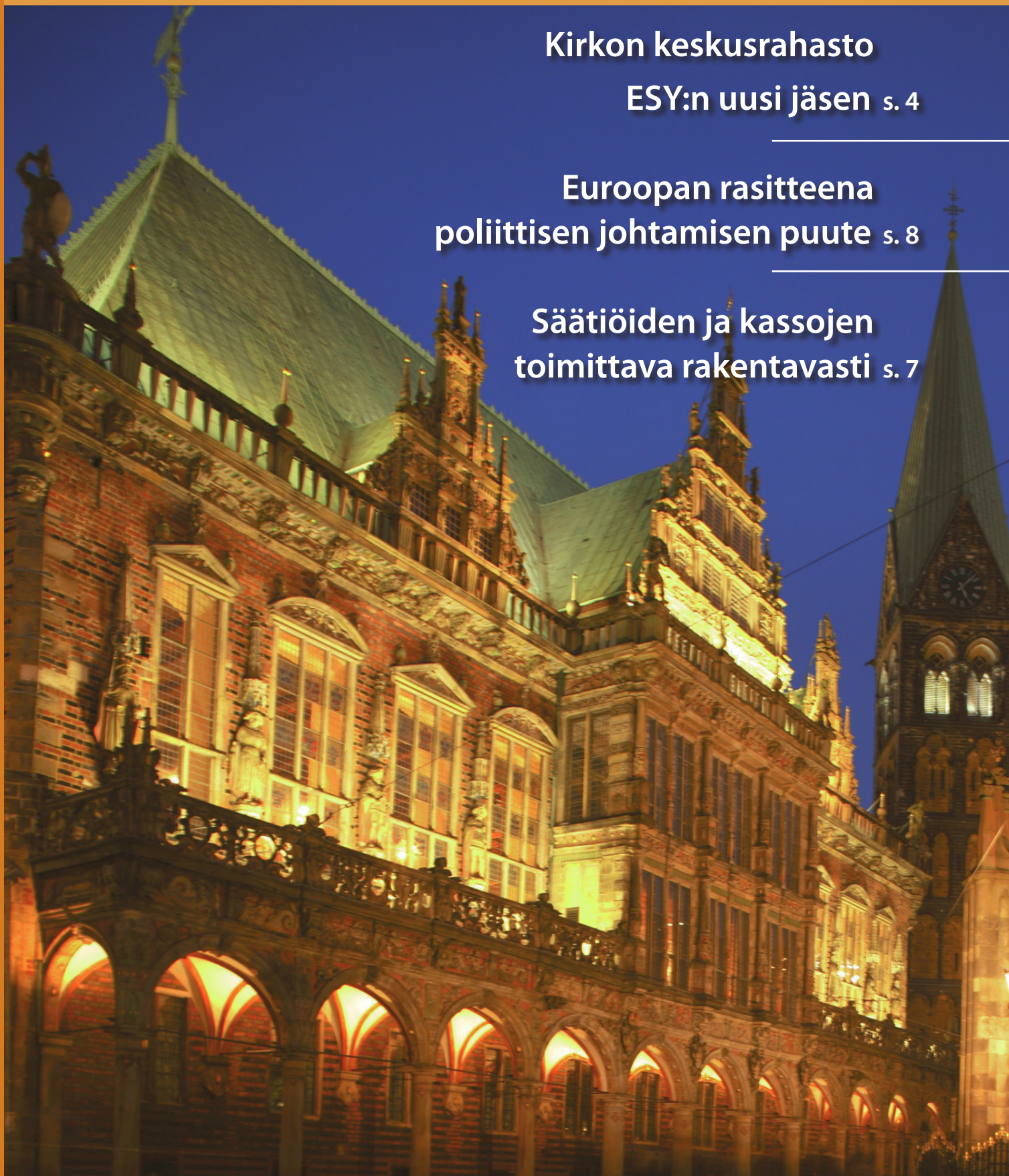

Kirkon keskusrahasto
ESY:n uusi jäsen s. 4

Euroopan rasitteena
poliittisen johtamisen puute s. 8

Säätiöiden ja kassojen
toimittava rakentavasti s. 7

Sisältö

ELÄKESÄÄTIÖYHDISTYS – ESY ry

Kalevankatu 13, 3. kerros
00100 Helsinki

puh. (09) 6877 440
faksi (09) 6877 4440
etunimi.sukunimi@elakesaatioyhdistys.fi
www.elakesaatioyhdistys.fi

3 *Pääkirjoitus:* Vahva vakavaraisuus lisää luottamusta

4 Kirkon keskusrahasto ESY:n uusi jäsen

7 *Apteekkien Eläkekassan Hannu Hokka*: Isojen joukossa ei toimita haastaen – vaan rakentaen

9 Petteri Santalo VR Eläkesäätiön veturiksi

9 Suvi-Anne Siimes TELAn toimitusjohtajaksi

10 *Tapiola Varainhoito Oy:n Jari Järvinen:* Taantuma – sijoittajan painajainen ja mahdollisuus

12 *Icecapitalin Hannu Angervuo:* Euroopan rasitteena on poliittisen johtamisen puute

15 Tärkeitä lukuja vuodelle 2012

16 Ajankohtaista

17 ESY:n koulutustilaisuudet keväällä 2012

18 Kuvasatoa syksyn koulutustilaisuuksista

Julkaisija
Eläkesäätiöyhdistys – ESY ry
Kalevankatu 13, 3. kerros
00100 Helsinki

Päätoimittaja
Pasi Strömberg

Toimitus
Keypress Oy
Kirsti Tonttila
puh. 040 5050 677

Taitto
tmi GrafiQ
Marjo-Riitta Hautala
puh. 0400 138 464

Kirjapaino
Ecapaino, Lahti

ISSN 0785-5931

Kannen kuva
Torsten Krüger

Vahva vakavaraisuus lisää luottamusta

Aloitin Eläkesäätiöyhdistyksen palveluksessa elokuun alussa. Vastaanotto niin eläkesäätiöiltä ja eläkekassoilta kuin yhdistyksen sidosryhmienkin taholta on ollut positiivinen, tästä suuret kiitokset!

Eläkesäätiöyhdistyksen tärkeimmät tehtävät ovat jäsentensä edunvalvonta sekä käytännön toimintaa tukeva koulutus. Edunvalvonta ja koulutus ovat toiminnan ydintä, mutta haluamme olla muutakin.

ESY on luonteva ja asiantunteva keskustelukumppani, kun yritys haluaa tietää enemmän eläkejärjestelyistä, vertailla eri eläkelaitosten mahdollisuuksia ja riskejä tai seurata eläkelaitosten sijoitustuottoja ja vakavaraisuuksia. Tapaamisten aiheina ovat myös lisäeläkkeet osana henkilöstön kannustinjärjestelmää. Palaute on ollut myönteistä ja rohkaisee jatkamaan työtä.

***

Syksyn aikana sijoitusmarkkinoilla hermoilu on voimistunut: valtioiden velkaantumiseen liittyvät ongelmat ovat kärjistyneet ja talouskasvu hidastunut. Tilannetta arvioidaan hyvin tarkasti myös eläkesäätiöissä ja eläkekassoissa.

Sijoitusriskit ja niiden kantaminen ovat työeläkeyhtiöiden keskeisimpiä argumentteja houkutella itselleen suuria asiakkaita. Väitän, että eläkesäätiön sijoitusriski nykyisessä vakavaraisuuskehikossa ei vastaa siihen usein liitettyä mielikuvaa.

Verrattaessa yhtäläisen vakavaraisuuden omaavaa eläkesäätiötä ja eläkeyhtiötä, olennaisin sijoitusriski eläkesäätiössä on siinä, että sen sijoitustuotot jäävät heikommaksi kuin TyEL-järjestelmässä eli suhteessa muihin eläkelaitoksiin. Mikäli eläkesäätiöllä on lähtötilanteessa likimain alan keskimäärää vastaava allokaatio ja parempi vakavaraisuus kuin parhailla yhtiöillä, lisämaksua ei käytännössä realisoidu — tapahtui markkinoilla mitä tahansa. Vuosi 2008 oli tästä hyvä esimerkki.

Eläkeyhtiön kautta on sama poikkeamariski: jos yhtiön sijoitukset menevät huonosti suhteessa muihin, jää maksutaso muita korkeammaksi.

Eläkesäätiönsä vahvan vakavaraisuuden myötä yritys voi myös toteuttaa liiketoimintaansa tukevia strategioita, jotka eläkeyhtiövaihtoehdossa ovat mahdottomia.

***

Onnistuminen sijoitustoiminnassa yli ajan eri markkinatilanteissa vaatii asiantuntemusta. Lopputulos ei kuitenkaan ole kiinni organisaation koosta: pieni sijoitustiimi voi toistuvasti menestyä isoa paremmin hyödyntämällä yhteistyökumppaneiden parhaita voimia.

Työeläkeyhtiöt ovat panostaneet sijoitustoimintaansa. Tämä on myös eläkesäätiöiden ja eläkekassojen tiedostettava. Omaa toimintaa pitää jatkuvasti arvioida ja kehittää. Yhteistyökumppaneilta pitää vaatia enemmän ja löytää yhdessä keinoja salkun tehokkuuden ja hyvän tuoton varmistamiseksi.

Lähes kaikkien eläkesäätiöiden ja eläkekassojen vakavaraisuudet olivat nyt valtioiden velkakriisin kärjistyessä paremmat kuin parhailla yhtiöillä. Se lisää luottamusta eläkesäätiöiden ja eläkekassojen kykyyn hoitaa asiansa.

Viime kädessä kysymys — kuten aina liiketoiminnassa — on luottamuksesta. Vaikka oman eläkesäätiön asiantuntemus ja toteutuneet tulokset kestäisivät täysin vertailun parhaisiin työeläkeyhtiöihin, tuppaa todistustaakka tulevaisuudesta valitettavasti jäämään eläkesäätiölle. Siinä riittää työsarkaa. Vastapuolen asiantuntijoiden markkinointiviestinnän rumputulessa oma argumentointi on vaarassa hukkua. Eritoten, jos osa päättäjistä on oman linjansa valinnut jo aiemmin.

Mieleeni on jäänyt erään arvostamani yritysjohtajan sanat: ”Voimme harkita siirtymistä eläkeyhtiön asiakkaaksi vasta sitten, jos meillä on siihen joskus varaa!”. Pilke silmäkulmassa todettuna nämä sanat heijastivat sitä asennetta, joka mielestäni pitäisi olla kaiken lähtökohta: kun oma eläkesäätiö tuottaa taloudellista lisäarvoa, sille annetaan rauha toimia.

***

Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen edunvalvonnan näkökulmasta on tärkeää ylläpitää ja lisätä vuorovaikutusta muiden eläkerahastojen kanssa. Tässä lehdessä kerrotaan Kirkon keskusrahaston liittymisestä Eläkesäätiöyhdistyksen jäseneksi ensi vuoden alusta.

Toivotan uuden jäsenen lämpimästi tervetulleeksi! Tavoitteemme on, että hyvää yhteistyötä tiivistetään entisestään niin edunvalvonnassa kuin muillakin toiminnan osa-alueilla.

Rauhallista joulua ja hyvää uutta vuotta!

Pasi Strömberg

Teksti ja kuvat: Hilkka Heikinheimo

Kirkon eläkerahasto uskoo vastuulliseen sijoittamiseen

*Kirkon eläkerahaston piirissä on reilut 17 000 vakuutettua sekä noin 20 000 eläkeläistä. Keskusrahaston johtaja, kirkkoneuvos **Leena Rantanen** ja sijoitusjohtaja **Ira van der Pals** luotsaavat Kirkon keskusrahastoa sekä siihen kuuluvaa Kirkon eläkerahastoa taloudellisesti epävarmoinakin aikoina rauhallisesti ja vakaalla kädellä.*

ESYn sääntömuutos avasi ovet Suomen evankelis-luterilaisen Kirkon eläkerahastolle. Jäsenyys hyväksyttiin marraskuussa, ja se astuu voimaan vuoden 2012 alussa.

Jo tätä ennen Kirkon eläkerahasto on tehnyt yhteistyötä ESYn kanssa.

– Olemme saaneet kutsuja muun muassa seminaareihin ja koulutustilaisuuksiin, ja olemme niihin myös usein osallistuneet, Leena Rantanen ja Ira van der Pals kertovat.

Kirkon eläkerahasto on julkisen sektorin eläkekentässä pieni toimija.

– Olemme lilliputti valtion ja kunnan rinnalla. Ilman omaa ryhmää on ollut yksinäistä. Nyt meillä on mahdollisuus päästä samaan pöytään itsemme kokoisten kanssa, Rantanen iloitsee.

Liittymispäätöstä tuki myös Kirkkohallituksen päivitetty strateginen visio. Sen mukaan Kirkkohallitus hakee entistä tiiviimpää vuoropuhelua ja yhteistyötä ESYn kaltaisten organisaatioiden kanssa. Lisäksi se haluaa osallistua ja vaikuttaa aktiivisesti edunvalvontaan.

– Kirkon eläkerahasto on toki luonteeltaan erilainen eläkesijoittaja kuin muut ESYn jäsenorganisaatiot. Se kohtaa toiminnassaan kuitenkin pitkälti samoja ongelmia kuin säätiöt ja kassat, Rantanen ja van der Pals muistuttavat. He toivovat, että ESYn toiminnassa otetaan uusien, erilaisten jäsenten tarpeet huomioon.

Eläkkeisiin riittänyt vielä rahaa

Kirkon eläkerahaston potti käsittää peräti 88 prosenttia keskusrahastosta. Eläkerahaston sijoitusvarallisuus oli vuoden 2010 lopussa 957 ja keskusrahaston noin 50 miljoonaa euroa.

Kirkon sijoituksia ja siis myös eläkesijoituksia hoitaa tätä nykyä Ira van der Palsin johtama nelihenkinen tiimi. Siihen kuuluvat sijoitusjohtajan lisäksi kiinteistösijoituspäällikkö **Minna Jokinen** sekä salkunhoitajat **Magdalena Lönnroth** ja **Jukka Piitulainen**.

Eläkerahastolla ei ole muita työntekijöitä Kirkkohallituksessa. Eläkkeiden maksatus on ulkoistettu Kuntien eläkevakuutukselle Kevalle. Sieltä ostetaan myös muut henkilöstöpalvelut, esimerkiksi koulutus- ja kuntoutuspalvelut.

Viime vuonna Kirkon eläkerahaston tuotto oli vielä mukavat 13,8 prosenttia. Potista noin 42 prosenttia oli vuoden lopussa sijoitettu korkoihin. Osakesijoituksia oli reilut 45 prosenttia ja muita sijoituksia noin 13 prosenttia.

Kirkon työntekijöiden määrä vähe-

– Kirkon eläkerahasto on toki luonteeltaan erilainen eläkesijoittaja kuin muut ESYn jäsenorganisaatiot. Se kohtaa toiminnassaan kuitenkin pitkälti samoja ongelmia kuin säätiöt ja kassat, **Leena Rantanen** muistuttaa.

nee, mutta eläkeläisiä on yhä enemmän. Sitä mukaa myös vuotuiset eläkemenot kasvavat.

– Kasvu on noin 10 prosentin luokkaa vuositasolla. Ensi vuonna eläkemenot nousevat jo noin 160 miljoonaan euroon, Leena Rantanen kertoo.

Eläkkeiden maksu on toistaiseksi sujunut mallikkaasti. Menot on toistaiseksi voitu kattaa sisään tulevilla eläkemaksuilla.

– Mutta kuinka kauan? Jos maailman ja Euroopan talouskriisi syvenee ja jatkuu, ovat kaikki vaikeuksissa, Ira van der Pals huokaa.

Maltti on valttia kriisiaikoina

Ongelmat olivat nähtävissä jo vuonna 2008. Silloin saatiin viitteitä tulevasta, muun muassa valtioiden reipas velkaantuminen oli hyvinkin tiedossa. Silti eurooppalaisen järjestelmän haavoittuvuus on ollut yllätys:

– On menty liian etunojassa ja syöty tulevaisuuden kasvua velalla. Eurovaltioiden kriisi ruokkii nyt itse itseään. Valtiot säästävät, investointeja leikataan, tuottavuus laskee ja työttömyys kasvaa, Ira van der Pals summaa.

Hän jaksaa silti ajatella lievän optimistisesti, vaikka poliittisen päätöksenteon vaikeus hämmästyttää ja harmittaa.

– On mahdollista, että tilanne saadaan vielä hallintaan. Kuten tiedetään, Saksalla on tässä näytelmässä ratkaiseva rooli.

Kirkon keskusrahaston ja eläkerahaston sijoituspolitiikka on maltillista ja pitkäjänteistä. Rantanen ja van der Pals korostavat, että paniikkimyynnit eivät kannata. Sen sijaan sijoi- ▸

> ***”Kirkon keskusrahaston ja eläkerahaston sijoituspolitiikka on maltillista ja pitkäjänteistä. Rantanen ja van der Pals korostavat, että paniikkimyynnit eivät kannata.”***

– Sijoitustoimintamme on positiivista ja vuorovaikutteista. Esimerkiksi ympäristörikkomusten kohdalla voi olla järkevää, että yritämme vaikuttaa yrityksiin omistajana, **Ira van der Pals** linjaa.

tuksissa on viime aikoina painotettu vähäriskisiä korkoinstrumentteja. Kirkko luottaa myös vankasti kiinteistöinvestointeihin.

Toisaalta on selvää, että kasvua voidaan odottaa lähinnä kehittyviltä markkinoilta. Siellä elintaso nousee ja kulutus kasvaa toisin kuin Euroopassa, joka näyttää hyytyvän.

Eettistä ja vastuullista sijoitustoimintaa

Kirkon sijoituksista huolehtivat omien asiantuntijoiden ohella eri varainhoitajien kokeneet salkunhoitajat. Heidän kanssaan käydään perinpohjaisia keskusteluja, joissa korostetaan muun muassa kirkon eettisiä linjauksia.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko kuuluu vastuullisten sijoittajien edelläkävijöihin. Keskusrahaston ja eläkerahaston toimintaa ohjaavat yhtäältä Kirkkohallituksen vastuullisen sijoittamisen ohjeet sekä toisaalta sen omistajapolitiikka.

Lisäksi sijoitustoiminnassa noudatetaan YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita. Kirkon keskusrahasto on myös vastuullisen sijoittamisen Finland's Sustainable Invest Forum ry:n, Finsifin perustajajäsen.

– Ehkä voimme ESYssä vaikuttaa myös siihen, että yhä useammat kassat ja rahastot liittyvät Finsifiin, Leena Rantanen pohtii.

Vastuullisen sijoittamisen ohjeiden mukaisesti Kirkon eläkerahaston suorissa osakesalkuissa ei ole sijoituksia alkoholin, tupakan ja aseiden tuotantoon eikä aikuisviihteeseen.

Resurssiensa puitteissa Kirkon keskusrahaston ja eläkerahaston on mahdotonta valvoa kaikkia eri puolella maailmaa toimivia yrityksiä. Niinpä rahastot tukeutuvat tässä kohdin Ethix SRI Advisorsin apuun. Konsultti seuloo asiakkaansa puolesta yrityksiä ja kiinnittää huomiota mahdollisiin eettisiin rikkomuksiin.

Jos yritysten toiminnassa on huomauttamista, eivät kirkon rahastot ryntää suinpäin myymään kyseisiä papereita.

– Sijoitustoimintamme on positiivista ja vuorovaikutteista. Esimerkiksi ympäristörikkomusten kohdalla voi olla järkevää, että yritämme vaikuttaa yrityksiin omistajana, Ira van der Pals linjaa.

Teksti ja kuva: Kirsti Tonttila

APTEEKKIEN ELÄKEKASSAN HANNU HOKKA:

Isojen joukossa ei toimita haastaen – vaan rakentaen

*Apteekkien Eläkekassan ruoriin tuli syyskuun alusta alan konkari, KTM **Hannu Hokka**. Hänellä on monipuolinen kokemus niin eläkesäätiöiden johtamisesta kuin rahoitus- ja sijoitusmaailmastakin.*

Hannu Hokka eli VR Eläkesäätiön osittaisen alasajon ja tuntee nyt tulleensa kuin kotiin Apteekkien Eläkekassan johtoon.

– Kun VR päätti strategisista syistä siirtää Eläkesäätiönsä B-osaston kannan eläkeyhtiöön, käynnistin oman projektini mielekkäistä jatkotehtävistä eläkealalla. Pian olikin Kauppalehdessä ilmoitus Apteekkien Eläkekassan toimitusjohtajan tehtävästä ja ilmeisesti olin lopulta monista pätevistä hakijoista sopivin, Hokka toteaa.

Ennen siirtymistään Alkoon, rahoituspäälliköksi ja Eläkesäätiön asiamieheksi, Hannu Hokka toimi sijoitus- ja rahoitustehtävissä pankki- ja vakuutusalalla. VR Eläkesäätiön toimitusjohtajaksi Hokka siirtyi viiden Alko-vuoden jälkeen syyskuun alussa 2005.

Vuoden 2009 lopussa VR lakisääteinen eläketurva siirrettiin Varmaan, ja samalla Hokasta tuli VR-konsernin rahoitusjohtaja.

– VR Eläkesäätiön salkun tuottohistoria oli kyllä parempi kuin eläkeyhtiöillä, mutta syyt säätiön purkuun olivat strategisia. Itselläni oli vahva mielipide säätiön puolesta. Käytännössä hallitusammattilaiset tekivät päätökset, kuten monessa muussakin vastaavassa kannanluovutuksessa viime vuosina. Minulle se oli riittävä signaali avata silmät ja korvat uusiin suuntiin, Hokka summaa.

Pienet eläkelaitokset hoitavat tonttinsa hyvin. Ne tuovat monipuolisuutta sijoitusalalle ja sijoittavat sijoitus- ja rahoitusinstrumentteihin usein kotimaisten kumppanien avulla. Edelleen ne lisäävät monimuotoisuutta eläkejärjestelmässä tarjoamalla kelpo vaihtoehdon eläkevakuuttamiseen. Lisäksi niiden sijoitustoiminta tuottaa yleensä paremmin kuin suurten laitosten ja siten niiden työnantajiltaan perimä eläkemaksutaso pysyy matalampana.

– Olen varsin kiitollinen ajasta VR:llä, sillä sain monipuolisesti elää ja kokea niin eläke- kuin rahoituskentänkin muutokset .

VR:llä Hokan tehtäväkenttään sisältyi paljon uudistamista ja muutoksia, mutta tuosta ajasta jäi kuitenkin hyvät muistot.

– Toimin edelleen VR-konsernin henkilöstörahaston sijoitusasiantuntijana, mikä viestii luottamuksesta. Minulle jäi hyvät henkilöstösuhteet ja paljon ystäviä VR:lle, Hokka muistuttaa.

Hannu Hokka työskenteli Apteekkien Eläkekassassa **Kari Joutsan** kanssa elokuun, joten siirtyminen oli jo senkin vuoksi helppoa.

– Eläkekassassa on asiantuntevia ihmisiä ja tunsin heti tulleeni kuin kotiin, Hokka myöntää.

– Voi tuntua kliseeltä, mutta koko eläkevakuutuskenttä on nyt mielenkiintoisessa vaiheessa, eikä vähiten sijoitusmarkkinoiden vuoksi. Nyt tarvitaan kylmää harkintaa ja kuivaa ruutia! Yritän nähdä asiat positiivisesti. Uskon, että jos itse on positiivinen, se tarttuu muihinkin! ▶

Hannu Hokka uskoo monipuolisen säätiö- ja kassakentän sekä rahoitusalan kokemuksellaan positiivisen ja rakentavan asenteen tarttuvan ja vievän asioita parhaiten eteenpäin.

Apteekkien Eläkekassassa on henkilöstöä 13. Eläkkeiden maksatus ja merkittävä osa sijoituksista hoidetaan itse. Sijoitusten tuotto oli viime vuonna 13,1 prosenttia, kun se eläkevakuuttajilla oli keskimäärin alempi.

– Otamme selektiivistä riskiä ja seuraamme sijoitusten kohdentamista jatkuvasti. Luonnollisesti meillä on pitkän aikavälin strategia, mutta teemme myös taktisia muutoksia — varsinkin näinä aikoina. Sijoitamme suhteellisesti enemmän kotimaahan kuin isot toimijat. Näin tuemme myös suomalaista työllisyyttä ja yrittäjyyttä, Hokka muistuttaa.

Apteekkien Eläkekassa on Suomen vanhin ja varsin vakavarainen eläkelaitos. Tänä vuonna pilvet taivaalla ovat hyvin tummia ja syyskuun loppuun mennessä sijoitusten arvo oli -4,4 prosenttia, kun se koko eläkevakuuttajakentällä oli vajaa 5 prosenttia miinuksella.

– Tämä vuosi tulee todennäköisesti olemaan kaikilla miinusmerkkinen. Toivon eurooppalaisilta poliitikoilta määrätietoista otetta toteuttaa jo tehdyt päätökset. Taloustilanne Euroopassa on nyt sellainen, että olemme ikään kuin tutkimusmatkailijoita purjehtimattomilla merillä tilanteessa, missä eurooppalainen rahaliitto on vaakalaudalla! Jos emme nyt saa oikeita ratkaisuja, edessä ovat todella kovat ajat, vaikka emme sitä ole millään tavoin itse aiheuttaneet, Hokka synkistelee.

Hannu Hokka uskoo kuitenkin työnantajien tulevaisuudessa ymmärtävän säätiöiden ja kassojen arvon. Jos niiden tulos olisi heikompi kuin isojen, olisikin syytä arvioida tilannetta uudelleen.

– Apteekkarit ovat aina osanneet järjestää asiansa järkevästi. Meillä on 625 yksityisapteekkia ja kassamme on perustettu jo vuonna 1864. Asemamme on vakaa, Hokka toteaa.

Hokan mielestä oma säätiö tai kassa tarjoaa loistavan työkalun yrityksen johdolle sitouttaa henkilöstöä ja toisaalta säätää omaa talouttaan. Se tarvitsee kuitenkin pitkäjänteistä työtä ja siinä Eläkesäätiöyhdistys on hyvin mukana jäsentensä arjessa.

– ESY:n hallituksessa on vahva asiantuntemus eläkealalta ja sijoitustoiminnasta. Sekä strategista että taktista osaamista myös hyödynnetään, Hokka muistuttaa.

Kolmannen eläkekassan tai -säätiön ruorissa oleva Hokka kiteyttää johtamistapaansa: Kuuntele ihmisiä, kannusta heitä ja kohtele heitä vertaisenasi. Motivoitunut henkilöstö on mahtava voimavara tavoitteiden toteuttamisessa.

Hannu Hokkaa askarruttaa syystäkin eläkevakuuttajakentän monimuotoisuuden väheneminen.

– Näkemysriskien hajautuksen kannalta ei ole hyvä, että ala polarisoituu. Viime vuosina kaksi suurinta eläkeyhtiötä ovat kasvaneet selvästi suhteessa järjestelmään. Tämä on tapahtunut paljolti kannansiirtojen vuoksi.

Teemme toisaalta monenlaista käytännön yhteistyötä TyEL-yhtiöiden kanssa. ESY:n valitsema linja on juuri oikea. Eläkekassoille ja -säätiöille tärkeitä asioita on vietävä eteenpäin rakentaen ja keskustellen, ei hyökäten.

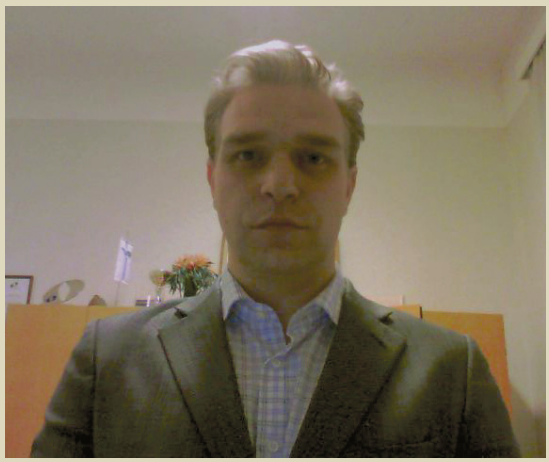

Petteri Santalo aloitti elokuun alussa VR Eläkesäätiön toimitusjohtajana.

Teksti Kirsti Tonttila

Petteri Santalo VR Eläkesäätiön veturiksi

VR Eläkesäätiön toimitusjohtajana aloitti elokuun alussa **Petteri Santalo**. Hän toimi aikaisemmin Alkon Eläkesäätiön asiamiehenä. Kun Alkon Eläkesäätiö purettiin vuoden 2010 lopussa, Santalo siirtyi Sampo Pankkiin, jossa hän ehti tehdä pikavisiitin osake- ja korkomeklarina ennen siirtymistään VR Eläkesäätiöön. Ennen Alkon vuosia hän ehti työskennellä useita vuosia Nordean eri sijoitustehtävissä.

– VR Eläkesäätiö on lisäeläkesäätiö, joka tulevina vuosina maksaa nyt merkittävästi eläkkeitä, jolloin varat ja vastuut tulevat huomattavasti pienenemään, Santalo kertoo.

Tällä hetkellä VR Eläkesäätiön varoista on osakkeissa 20 prosenttia, koroissa 50 prosenttia, kiinteistöissä 15 prosenttia ja vaihtoehtoisissa sijoituksissa 15 prosenttia. Osakkeet ovat alipainossa, lyhyet korot ylipainossa ja kiinteistöjen osuutta tullaan nostamaan ensi vuonna. Tämän vuoden ensimmäisen kuuden kuukauden tuotto oli lievästi positiivinen.

VR Eläkesäätiö käyttää laajasti Poraston palveluita. Säätiössä työskentelee toimitusjohtajan lisäksi kaksi henkilöä. Lisäksi hyödynnetään VR:n talousyksikön palveluja.

Tällä hetkellä Santalo näkee lisäeläkesäätiöiden kannalta tärkeänä, että ne voisivat käyttää indeksikorotusvastuuta toimintapääoman kaltaisena puskurina.

Teksti Kirsti Tonttila
Kuva TELA ry

Suvi-Anne Siimes TELAn toimitusjohtajaksi

Suvi-Anne Siimes on siirtynyt tänä syksynä eläkkeelle jääneen Esa Swanljungin seuraajaksi Työeläkevakuuttajat TELA ry:n toimitusjohtajaksi. Hän siirtyi uuteen tehtäväänsä Lääketeollisuus ry:stä, jonka toimitusjohtajana hän työskenteli runsaat neljä vuotta.

Suvi-Anne Siimes on koulutukseltaan valtiotieteen lisensiaatti, pääaineenaan kansantaloustiede. Hänet muistetaan pitkästä ja ansiokkaasta poliittisesta urastaan. Hän toimi mm. Vasemmistoliiton puheenjohtajana vuosina 1998 –2006 ja kulttuuriministerinä vuosina 1998 –1999 sekä toisena valtiovarainministerinä vuosina 1999–2003.

Suvi-Anne Siimes siirtyi pois politiikasta vuonna 2007, jolloin hänet valittiin Lääketeollisuus ry:n toimitusjohtajaksi, Lääketeollisuuden Tutkimussäätiön asiamieheksi ja hallituksen puheenjohtajaksi. Hän oli Lääkevahinkokorvausosuuskunnan toimitusjohtaja tammikuusta 2010 elokuuhun 2011.

Suvi-Anne Siimes istuu edelleen useiden kotimaisten yritysten hallituksissa, joten hänella on erinomaiset edellytykset ja laaja näkemys nykyiseen tehtäväänsä.

Hän on mm. Veikkaus Oy:n hallituksen puheenjohtaja, Ulkopoliittisen instituutin neuvottelukunnan jäsen ja Yrjö Jahnssonin säätiön hallituksen jäsen. Kansainvälisistä tehtävistä mainittakoot EFPIA:n (European Federation of Pfarmaceutical Industries and Associations) puheenjohtaja ja useiden muiden alojen kansainvälisten järjestöjen hallituksen jäsen ja jäsenistön puheenjohtaja.

Suvi-Anne Siimeksellä on kaksi aikuista lasta.

Suvi-Anne Siimeksen haastattelu seuraavassa ESY-tieto-lehdessä.

– Taitava, näkemyksellinen sijoittaja selviää suuremmitta kolhuitta taantumasta, Tapiola Varainhoidon pääekonomisti Jari Järvinen uskoo.

TAPIOLA VARAINHOITO OY:N JARI JÄRVINEN:

Teksti ja kuva: Hilkka Heikinheimo

Taantuma
– sijoittajan painajainen ja mahdollisuus

*Rauhattomat osakemarkkinat saavat sijoittajan päänsäryn yltymään. Kurssit tuplaantuvat ja puolittuvat vähän väliä. Taantuman kurkkiessa nurkan takana on vanhat sijoitusopit syytä heittää romukoppaan, neuvoo Tapiola Varainhoito Oy:n pääekonomisti, apulaisjohtaja **Jari Järvinen**.*

– Tämän vuoden aikana on kiisteltu hartaasti, tuleeko taantuma vai ei. Korjaustoimista huolimatta näkymät vain synkkenevät. Teollisuusmaat ajautuvat euroalueen johdolla vääjäämättä taantumaan ensi vuonna, Jari Järvinen uskoo.

Silti hän toivoo, että velkakriisin syveneminen ja leviäminen voitaisiin vielä estää: – Nyt EU:n rahaliiton jäsenten olisi pystyttävä neuvottelemaan uskottavat säännöt. Ja päätöksentekoa pitäisi pystyä nopeuttamaan.

Mutta ovatko nopeat ratkaisut mahdollisia? Euroopassa on aina jossain vaalit. Ne jarruttavat päätöksentekoa, kun maakohtaiset intressit ajavat ainakin hetkellisesti koko yhteisön intressien ohi.

– Kaikki maat ovat samassa veneessä, Järvinen muistuttaa.

– Nyt keskeinen kysymys kuuluu, kuinka paljon Saksa on valmis maksamaan kestävästä sopimuksesta. On myös muistettava, että Suomi on Saksan kanssa rahaliiton ytimessä ja siten myös maksumiehenä. Valitettavasti tämä velkakriisi tulee rokottamaan meitä huomattavasti raskaammin kuin edellinen, parin vuoden takainen.

Päivästä toiseen jännitetään, pysyykö liitoksissaan natiseva euroalue koossa. Jos se hajoaa, on tarjolla kolme erittäin huonoa vaihtoehtoa. Atomistisen vaihtoehdon mukaan euro lakkaa olemasta, ja kansalliset valuutat otetaan käyttöön kaikissa unionimaissa. Toisessa vaihtoehdossa pe-

riferiamaat eli ainakin Kreikka, Italia ja Portugali irtautuvat rahaliitosta, jolloin ydinvaltiot muodostavat uuden, vahvemman valuuttaunionin. Kolmas vaihtoehto olisi, että ydinvaltiot eli vahvat euromaat ottavat käyttöön omat kansalliset valuuttansa ja euro jää periferiamaiden ”hylkiövaluutaksi”.

Kaikki vaihtoehdot sisältävät Jari Järvisen mukaan kuitenkin finanssijärjestelmän vakavan systeemiriskin, joten taistelua nykyisen järjestelmän suojelemiseksi on syytä jatkaa.

Taantumasta hitaan kasvun tielle?

Sijoittajan kannalta maailma on muuttunut merkittävästi 1980–1990 -lukujen vuosista. Silloin saattoi luottaa siihen, että osakkeet tuottivat jotain ajan myötä. Kysymys kuului vain, kuinka paljon voittoa pystyi käärimään valitsemillaan papereilla, vähän, kohtalaisesti vai paljon.

Eurooppa on Jari Järvisen mielestä astunut nyt Japanin tielle.

– Eurooppalaiset pankit myyvät riskiosakkeita ja -velkakirjoja eivätkä halua luotottaa. Sijoittajat puolestaan eivät halua ostaa mitään lainapapereita.

Japanin tiellä tarkoitetaan pitkäkestoista, hitaan kasvun aikaa. Taustalta löytyy holtitonta lainanottoa ja -antoa. Kuplien puhjettua pankit sulkevat lainahanojaan, ja sekä yritykset että valtio keskittyvät minimoimaan velkojaan. Myös kuluttajat ovat varovaisia ja pyrkivät maksamaan omat velkansa pois. Tämän seurauksena sekä kulutus että tuottavuus hiipuvat.

Suomen olisi Jari Järvisen mielestä jatkettava nykyisen säästämisen ja veronkorotusten tiellä. Elvyttäminen lisälainalla ei ole kestävä vaihtoehto. Tosin Suomi on jo nyt varsin korkean veroasteen maa. Siksi etenkin menoja on tarkasteltava kriittisesti ja mietittävä, mitä vielä voidaan sälyttää kansalaisille.

Sijoittajan valtteja aktiivisuus ja näkemyksellisyys

Hitaan kasvun tai peräti taantuman uhatessa korostuu aktiivinen, näkemyksellinen allokaatio. Nykytilanne pakottaa kannanottoihin, joita sijoittajan on tehtävä itse tai varainhoitajan kanssa.

Rauhallinen strategia ei siis enää toimi, eikä varainhoitaja tai sijoittaja voi olla enää rakenteellinen optimisti tai pessimisti — hänen olisi oltava molempia yhtä aikaa, Jari Järvinen maalailee.

Sijoittajalla olisi siten kriisiaikanakin oltava uskallusta ostaa ja myydä osakkeita.

– Ei riitä, että ollaan peruspainossa jatkuvasti. Nyt tarvitaan kurinalaista riskienhallintaa. Taitavasti toimien pahimmat kuopat voi välttää ja selvitä kriisistä kunnialla, Järvinen uskoo.

Tapiolassa oltiin kaukokatseisia, kehityksen suunta nähtiin jo maaliskuussa. Monet muut tajusivat tilanteen vakavuuden vasta syksyllä, jolloin luottamus osakkeisiin alkoi pahasti horjua.

– Leikkasimme riskejä ajoissa, ja olemme voineet seurata tilannetta melko levollisesti, kuitenkin jatkuvasti tulevaa suunnitellen. Osakkeet ovat edelleen meillä alipainossa. Niiden pääpaino on tällä hetkellä USA:n markkinoilla. Osakkeiden hinnat ylipäätään ovat vielä suhteessa näkymiin epäedulliset. Kun tilanne elpyy, harkitsemme myös kehittyvien markkinoiden ja suomalaisia osakkeita.

Osakkeita, korkoja ja kultaa

Jari Järvinen suosittelee tämän päivän sijoittajalle lyhyitä käteisinstrumentteja: lyhyiden korkojen näkymät ovat melko vakaat. Sen sijaan valtioiden velkakirjat on toistaiseksi syytä kiertää kaukaa. Mahdolliset tuotot ovat tosin hyvät, ovathan esimerkiksi Italian lainojen korot kivunneet jo kahdeksan prosentin tuntumaan. Mutta riskit ovat suuret — pahimmassa tapauksessa velkakirjoista saa takaisin vain 25 prosenttia sijoittamastaan pääomasta.

Entä sitten rahan makuuttaminen pankkitilillä? Jonkin verran käteistä on aina hyvä olla, mutta tuotto jäänee pakkasen puolelle. Käteiseen sijoittaja kärsii nyt ostovoiman laskusta, kun korot ovat nollassa ja inflaatio syö rahan arvoa.

Kullan hinta kipuaa epävarmoina aikoina aina kohisten ylös. Se alkaa hipoa jo vuoden 1982 ennätystasoa. Jari Järvinen toppuuttelee innostusta: – Kultakuplakin voi puhjeta; näin kävi juuri vuonna 1982. En suosittele, että kassat sijoittavat kultaan yli kahdeksaa prosenttia sijoitussalkustaan.

Tapiola Varainhoito on rakentanut eläkekassoille ja -säätiöille suojaavan varainhoitokonseptin, jossa painotus on absoluuttisen tuoton puolella ja heilunta mahdollisimman vähäistä. Silti Järvinen suosittelee näillekin sijoittajille aktiivisempaa riskienhallintaa ja kertaa: – Tasaisen tuoton tekeminen on nykyisin todella vaikeaa. Riskitöntä sijoituskohdetta ei enää ole. Oppikirjojen mukaan tällaisia olivat ennen muinoin valtioiden obligaatiot. Nyt nekin ovat erittäin riskillisiä.

ICECAPITALIN
HANNU ANGERVUO:

Teksti Kirsti Tonttila

Euroopan rasitteena on poliittisen johtamisen puute

Icecapitalin osakesijoitusjohtaja Hannu Angervuo ei pidä nykyistä rahamarkkinoiden epävakaisuutta yhtä pahana kuin 90-luvun alun lamaa. Suomalaiset yritykset ovat nyt huomattavasti paremmassa kunnossa, mutta riskimaiden ennustettavuus luo uhkapilviä myös Suomen taivaalle.
– Tarvittaisiin vahvaa poliittista päätöksentekoa ja sopimusten ryhdikästä läpiviemistä, Angervuo kiteyttää.

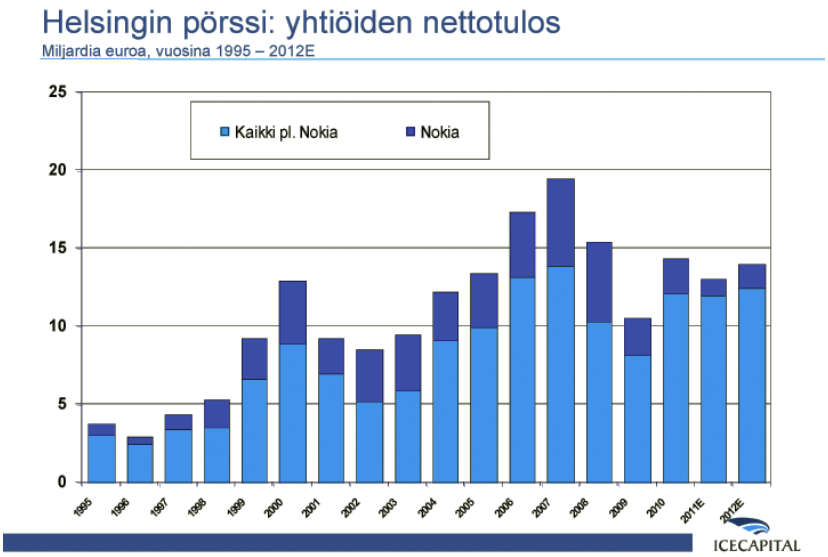

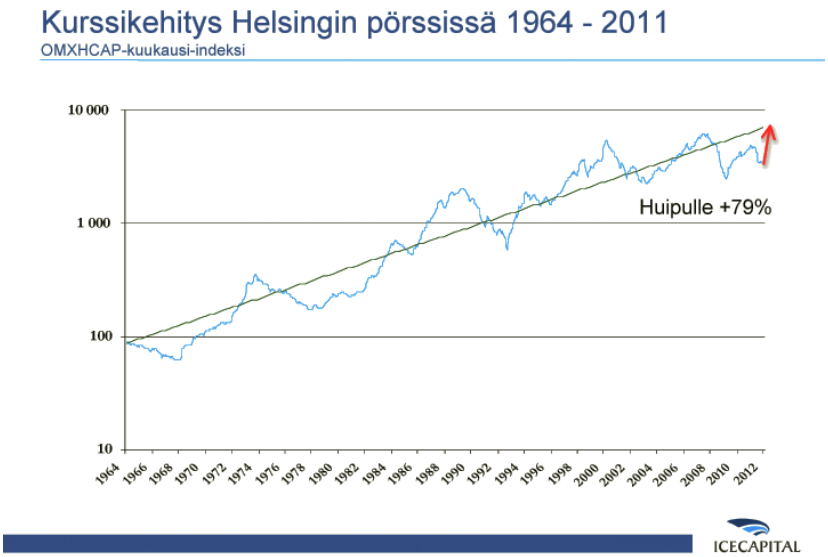

Yritykset ovat nyt erinomaisessa kunnossa. Niillä on vähän velkaa, mutta valtio on sitä vastoin erittäin velkainen ja velkaantuu nopeasti lisää. Kreikan velkojen puolittaminen sekä Italian, Portugalin, Espanjan ja Ranskan huonot uutiset ovat saaneet sijoittajat erittäin varovaisiksi.

– Nyt ostetaan Saksan valtion velkakirjoja, joissa korko on 1,9 prosenttia, kun samalla inflaatio juoksee kolmen prosentin vauhdilla, Angervuo tuhahtaa.

Angervuo ei kuitenkaan usko euron hajoamiseen, jota myös on väläytelty.

– Ei ole olemassa menettelytapaa, miten eurosta päästään eroon.

Häntä hämmästyttää myös Dagens Industrien julkistama tieto, että Kreikka on ostanut kolme prosenttia Ruotsin valtion velkakirjoista.

– Tuntuu aika kaukaa haetulta. Ostaako Kreikka nyt kruunuja ja onko sen aikomuksena irrota eurosta, Angervuo miettii.

Eurooppa siis järisee, mutta USA:n tilanne sanelee edelleen rahapolitiikkamme. USA:n yrityksistä yli 70 prosenttia ylitti tulosodotukset. Euroopassa vastaava luku oli 50 prosenttia ja Suomessa 35 prosenttia. Nyt pelätään jenkkipankkien pakoa ja että velkaantuminen on globaali ongelma. Se ei tule häviämään vuodessa eikä kahdessa.

Korkotaso oli 90-luvulla kaksinumeroinen luku. Nyt se on 2–4 prosenttia. Italiassa korkotaso on nyt 7 prosenttia, mutta täytyy muistaa, että Italia selvisi myös 8–9 prosentin koroista. Nyt spekuloidaan, olisiko Kreikkaa koskaan pitänyt ottaa mukaan euroon. Valuutan arvon muutos oli aiemmin helpoin tapa korjata tilanne, mutta nyt se on mahdotonta. Epäillään, että koko euroalue menee nurin ja kysellään, palaako Saksan markka. Nämä ovat kuitenkin Angervuon mukaan äärimmäisiä ajatuksia. Täytyy muistaa, että nyt ovat poikkeukselliset ajat!

Eurooppa on kärsinyt siitä, että on kaksi heikkoa valuuttaa: euro ja dollari. Kiinan valuutta on myös sidottu dollariin. Euro on kärsinyt pahan kolauksen ja Eurooppa on toiminut puskurina. Unohdetaan, että USA on yhtä velkainen kuin Eurooppa. Sillä on velkaa bruttokansantuotteen verran, eli 14,5 biljoonaa dollaria. Siihen verrattuna Espanjan velkataakka on todella pieni.

Markkinat ovat ottaneet tästä tikun nokkaansa ja kurssit laskeneet kesästä noin 30 prosenttia. Tällä hetkellä ne ovat lähellä vuoden 2008 marraskuuta ja lähes 50 prosenttia alle vuoden 2007 huippulukemien. Tulostaso ilman Nokiaa on lähellä vuotta 2007.

P/E-luku, joka on takaisinmaksuluku, kertoo, että tulokset putoaisivat ensi vuonna vielä 30–40 prosenttia.

– Joku on nyt väärässä, jyrähtää Angervuo. ETLA ennustaa Suomen kasvun jäävän ensi vuonna kahteen prosenttiin ja PTT, että BKT laskisi ▶

-1,5 prosenttia. Kysymys kuuluukin: mennäänkö nyt viemäristä alas pohjasakan mukana vai ollaanko jo nousussa?

– Velan kanssa pystytään elämään, mutta varmaa on, että se painaa. Olen kuitenkin optimistinen. Yritykset, joilla on ideoita, luovat uusia työpaikkoja. Uutta Nokiaa ei ole näköpiirissä, mutta on paljon ”pikkunokioita”. Valtion ja kuntien maksukyky tulee jatkossakin olemaan heikko, maalailee Angervuo.

Helsingin pörssin nousut ja laskut 1964 – 2011

OMXHCAP –kuukausi-indeksi

AIKA	NOUSU	LASKU	KESTO
IV/1964 - 1967/IX		-31 %	42 kk
X/1967 - 1973/X	468 %		73 kk
XI/1973 - 1977/XI		-51 %	49 kk
XII/1977 - 1984/IV	308 %		77 kk
V/1984 - 1985/VII		-24 %	15 kk
VIII/1985 - 1989/IV	286 %		45 kk
V/1989 - 1992/IX		-72 %	41 kk
X/1992 - 1994/II	227 %		17 kk
III/1994 - 1996/I		-22 %	23 kk
II/1996 - 2000/III	271 %		50 kk
IV/2000 - 2003/III		-59 %	36 kk
IV/2003 - 2007/X	174 %		55 kk
XI/2007 - 2009/III		-60 %	17kk
IV/2009 - 2011/VI	94 %		25 kk
V/2011 -		-27 %	7kk

ICECAPITAL

Sijoittajan oltava hereillä

Sijoittajan on nyt varmistettava asemat ja reagoitava kuukausittain. Ensi keväänä osinkotuotto on yli 5 prosenttia. Viimeksi se on ollut poikkeuksellisen korkea vuonna 1982. Haastatteluhetken kursseilla se olisi ollut 5,5 prosenttia. Sijoittajalla on vaihtoehtoina valtion obligaatiot, joissa tuotto on 2,5 prosenttia, kun ne 90-luvulla tuottivat 16 prosenttia.

Angervuon mukaan nyt kannattaa sijoittaa osinkoa jakaviin yrityksiin. Ilmassa on pelko, että jenkit tulevat ja ostavat eurooppalaiset yritykset. Mitä tapahtuu, jos parhaat vientiyritykset ostetaan pois? Konepajat ovat olleet kalleimmillaan koko historiansa aikana, mutta tulleet nyt 50–60 prosenttia alas. Esimerkiksi Metson tulos on parantunut; sillä on yli vuoden tilauskanta ja silti osake on pudonnut 41:stä eurosta 26:een euroon. Kurssikehitys ei tottele Metson tiedottamista, vaan se heittelee ja reagoi Euroopan reuna-alueisiin.

– Talvivaara on hiipunut 60–70 prosenttia ja Konecranes 50 prosenttia, vaikka sillä on hyvä tilauskanta, Angervuo luettelee.

Konepajateollisuus on nyt samalla tasolla kuin finanssikriisin aikaan.

Media lietsoo epävarmuutta

Angervuo syyttää myös mediaa epävarmuuden lietsomisesta. Esimerkiksi Talouselämä otsikoi jokin aika sitten: Tuleeko maailmanloppu? Otsikot ovat raflaavia ja luovat lisähysteriaa. Myös poliitikot ovat pelissä mukana. Ulkoministeri kuuluttaa darwinismia. Ennen olivat vastakkain kommunismi ja kapitalismi, sitten tuli kvartaalitalous ja aina piti tehdä parempaa tulosta. Nyt on uusdarwinismi. Talous ja markkinat päättävät puolestamme. Nyt on vallalla otsikkotalous. Mediat sanelevat mielipiteemme ja ohjailevat käyttäytymistämme. Joku nostetaan aina tikun nokkaan ja grillataan. Sitten valitaan seuraava uhri. Heilahtelut ovat nopeatempoisia, mutta kehittyvät markkinat jatkavat kasvuaan.

– Kansalaiset eivät ole nyt niin velkaisia kuin 90-luvulla. Työttömyys ei ole vielä kovin suurta, eikä meillä ole asuntokuplaa, Angervuo summaa positiivisia asioita. Nyt ihmetellään, miten selvittiin 90-luvun alusta.

Tarttuuko Kreikan tauti?

Markkinoiden painopiste on nyt Italiassa. Tarttuuko sinne Kreikan tauti? Entä Espanjaan ja Ranskaan? Koko sopasta Angervuo syyttää poliittisen johtamisen puutetta. Virkamiesten piti jo ennen juhannusta päättää tukipaketeista. Päätökset ovat aina siirtyneet ja mitä tahansa onkaan sovittu, se ei ole pitänyt. Markkinat ovat hätääntyneet. Unohdetaan, että ne toimivat 24 tuntia vuorokaudessa! Tätä poliitikot eivät ole ymmärtäneet. Jos poliitikot eivät ymmärräkään, niin ainakin neuvonantajien pitäisi ymmärtää! Angervuo moittii Suomen vaatimuksia vakuuksista.

– Nekin viivästyttivät päätöksentekoa! EU:n talouspolitiikka on tullut hyvin lyhytjännitteiseksi.

– Uskon kuitenkin, että Suomi ja yritykset selviävät nykytilanteesta, sanoo Angervuo.

70-luvulla sanottiin, ettei kannata opiskella, kun Suomi kuitenkin kaatuu. Kestimme silloinkin viisi tappiovuotta.

Angervuo on aikaisemminkin ennustanut myös ESY-tiedon sivuilla. Hänen mukaansa tällä kertaa nousu tulee ennen vuotta 2020. Tarkennusta vielä sen verran, että huippu saavutetaan 2014–2020. Hän suosittelee sijoittamisessa kuitenkin varovaisuutta ja tarkkaa seurantaa, koska velkataakka kasvaa edelleen.

Tärkeitä lukuja vuodelle 2012

Työeläkevakuutusmaksu keskimäärin

% palkkasummasta	2011	2012
Vanhuuseläke	2,9	2,9
Työkyvyttömyyseläke	1,0	1,0
Työttömyyseläke	0,0	0,0
Tasausosa	18,0	18,3
Muut osat	0,9	0,9
Hyvitykset	-0,4	-0,3
TyEL-maksu yhteensä	22,4	22,8

Työntekijän maksuosuus

% palkkasummasta	2011	2012
18–52-vuotiailla	4,7	5,15
53–67-vuotiailla	6,0	6,50
Työnantajan osuus keskimäärin	**17,1**	**17,35**

Yrittäjän eläkemaksu, %	2011	2012
18–52-vuotiailla	21,6	22,50
53–67-vuotiailla	22,9	23,85

YEL-tulorajat, € per vuosi	2011	2012
Alaraja	6 896,69 €	7 105,84 €
Yläraja	156 625,00 €	161 375,00 €

Ensimmäisen kerran yrittäjäksi ryhtyvä saa 48 kk:n ajan 25 prosentin maksualennuksen.

Työeläkeindeksitarkistukset ja palkkakerroin

	2011	2012	
Työeläkeindeksi	2323	2407	(+ 3,6 %)
Siirtymäkauden indeksi	2578	2663	(+ 3,3 %)
Palkkakerroin	1,253	1,291	(+ 3,0 %)

- *Työeläkeindeksillä tarkistetaan maksussa olevat eläkkeet.*
- *Siirtymäkauden indeksiä käytetään työeläkkeiden laskemiseen niissä tapauksissa, joissa eläke lasketaan ennen vuotta 2005 olleiden säännösten mukaan.*
- *Laskettaessa tulevaa työeläkettä tarkistetaan palkkakertoimella vuosiansiot eläkkeen alkamisvuoden tasoon.*

1.1.2012 alkaen

TyEL:n perustekorko	3,25 %
Eläkevastuun täydennyskerroin	0,00 %
Rahastokorko	3,0 %

Vanhuuseläkerahastojen täydentäminen perustuu eläkevastuun täydennyskertoimen ja rahastokoron lisäksi eläkelaitosten keskimääräiseen toteutuneeseen osaketuottoon, jonka lopullinen määrä selviää vuoden 2013 alkupuolella.

Lisäeläketurvan laskuperustekorko enintään 3,55 %

Eläkesäätiöt ja eläkekassat voivat hakea turvaavan korkokannan 3,50 – 3,55 % väliltä (sosiaali- ja terveysministeriön asetus 415/ 2006). Lisäksi korko voidaan Fivan luvalla valita enimmäiskorkoa suuremmaksi eläkevastuuta kattavan omaisuuden tuottotason mukaan tekemällä siitä turvaavuuden kannalta riittävä vähennys.

Elinaikakerroin

Vuoden 2012 elinaikakerroin (0,98351) pienentää vuonna 1950 syntyneiden vanhuuseläkkeitä 1,649 prosenttia. Elinaikakertoimen tarkoituksena on sopeuttaa alkavien työeläkkeiden tasoa ja eläkemenoa sen mukaan, miten odotettavissa oleva keskimääräinen elinikä muuttuu.

Mallisääntöjen muutokset

Lisäeläketurvaa hoitavien eläkesäätiöiden ja eläkekassojen mallisääntöjä on muutettu työeläkelainsäädännön ja Arekin ansiorekisteriin tehtyjen muutosten vuoksi. Pääasialliset muutokset johtuvat TEL-suojasäännön ja TEL-puoliväli-indeksin poistumisesta. Koska vuoden 2004 säännösten mukainen laskenta on kuitenkin lakisääteisellä puolella käytössä vielä 2012 ja STM myös vahvistaa puoliväli-indeksin vielä vuonna 2012, sääntömuutokset voidaan tehdä vuoden 2012 puolella. Yleiskirje sääntömuutoksista julkaistiin 16.11.2011.

Muutoksia työeläkeotteeseen

Hallituksen esityksessä (75/2011) ehdotetaan muutoksia työeläkeotteeseen. Vuodesta 2012 lähtien työeläkeotteella näkyisivät myös julkisten alojen työansiot ja YEL:n sekä MYEL:n mukaan vakuutettu työskentely. Lisäksi kustannusten säästämiseksi ehdotetaan, että kirjallinen työeläkeote lähetettäisiin vuodesta 2013 lähtien vain kolmen vuoden välein.

Työkyvyn arviointi 90 päivän sairauspäivärahan jälkeen sairauspäivärahan maksamisen edellytykseksi

Hallituksen esityksessä (74/2011) ehdotetaan sairausvakuutuslain ja työterveyslain muuttamista. Tarkoituksena on parantaa mahdollisuuksia puuttua pitkittyviin työkyvyttömyyksiin riittävän varhain, tukea työkyvyn palautumista ja helpottaa työntekijän paluuta työhön sairauspoissaolon jälkeen. Hallituksen esityksen mukaan pitkittyvissä, yli 90 sairauspäivärahan työkyvyttömyystapauksissa työterveyslääkärin olisi arvioitava työntekijän jäljellä oleva työkyky ja mahdollisuudet työssä jatkamiseen. Lisäksi sairauspäivärahaa olisi ehdotuksen mukaan haettava kahden kuukauden kuluessa työkyvyttömyyden alkamisesta. Lainmuutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.6.2012.

Muutoksia IAS-19 -standardin työsuhde-etuuksien kirjaamiskäytäntöön

IAS-lautakunta julkaisi IAS-19 -standardin muutokset yhteenvedolla ja muutosehdotuksiin saaduilla kommenteilla kesäkuussa 2011. Euroopan listattujen pörssiyritysten on noudatettava muutoksia 2013 vuoden alusta alkaen. Keskeisimmät muutokset: [1] Ns. putken poistaminen. Kaikki vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan laajaan tuloslaskelmaan tai vaihtoehtoisesti "profit or loss" tuloslaskelmasarakkeeseen. [2] Ero vastuiden laskentakorossa ja odotetuissa sijoitustuotoissa on poistettu. Nettokorko laskettaisiin tuloslaskelman rahoituserissä olevan vastuista lasketun "interest cost" ja varallisuudesta lasketun "expected return on plan assets" erotuksena. Tuloslaskelman nettokorkoa ei muutettaisi vuoden lopussa vastaamaan todellista korkoa, vaan vakuutusmatemaattiset muutokset tästä erästä kirjattaisiin laajaan tuloslaskelmaan. [3] Rahoituskustannuksia ja henkilöstökuluja ei ole pakko eriyttää tuloslaskelmassa. [4] Tiedonantoa ja julkistamista koskevia vaatimuksia on vähennetty. [5] Vastuunsiirroista ei enää tarvitse kertoa yksityiskohtia.

Eläketurvakeskuksen pitkän aikavälin laskelmat 2011

Eläketurvakeskus on julkaissut uuden ennusteen lakisääteisten eläkkeiden kehityksestä vuosille 2011–2080. Raportissa arvioidaan keskimääräisen etuustason, yksityisen alan työeläkkeiden rahoitusta, TyEL-maksun ja -menon sekä varojen kehittymistä. Yksityisen alan työeläkemaksuksi arvioidaan optimistisessa mallissa 23 prosenttia ja pessimistisessä mallissa 30 prosenttia palkkasummasta. TyEL-maksun riittävänä vakiotasona vuodesta 2012 eteenpäin pidetään 25,9 prosenttia. Vanhuushuoltosuhteen ja työllisyysasteen ennakoidaan perusmallissa olevan hieman parempia kuin vuoden 2009 ennusteissa. Yksityisen alan eläkevarojen tuotto-odotusta lasketaan 0,5 prosenttiyksiköllä 3,5 prosenttiyksikköön perustuen työeläkealan todelliseen sijoitusjakaumaan 31.12. 2010 ja sijoituksille saatavaan matalampaan tuotto-odotukseen. Raportissa ei esitetä laskelmia alentuneen tuotto-odotuksen vaikutuksesta työeläkejärjestelmän rahastointiasteeseen.

Työeläkejärjestelmän vakavaraisuussääntelyn uudistaminen

Lakisääteisen työeläkejärjestelmän vakavaraisuussääntelyn uudistamista on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön asettamissa työryhmissä. Tarkoituksena on vah-

vistaa työeläkelaitosten riskinkantokykyä. Suunniteltujen työeläkelaitosten riskinkantokykyä parantavien toimien on tarkoitus tulla voimaan väliaikaisen lain päättyessä 2013 alusta alkaen. Merkittävin ehdotus koskee nykyään vastuuvelkana pidetyn työkyvyttömyys- ja työttömyysvastuiden muutoksista syntyneen tasoitusmäärän siirtämistä vakavaraisuuspääomaksi. Koska eläkesäätiöillä ei ole tasoitusmäärää ja eläkekassoilla on tasoitusmäärää keskimäärin työeläkeyhtiötä vähemmän, työryhmässä on päädytty esittämään eläkesäätiöille ja eläkekassoille myös korvaavia toimenpiteitä riskinkantokyvyn vahvistamiseksi.

Ehdotuksen mukaan eläkekassat saavat lukea tasoitusmäärän vähentämättömänä vakavaraisuuspääomaksi. Lisäksi eläkesäätiöt ja eläkekassat voivat lukea enintään 4 prosentin palkkasummaa vastaavan erä vakavaraisuuspääomaksi. Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen suhteellinen vakavaraisuusasema suhteessa työeläkeyhtiöiden keskimäärään pidetään ennallaan 31.12.2012 ja 1.1.2013 välisenä tarkasteluaikana. Näiden tarkasteluhetkien välisestä erosta muodostetaan vakavaraisuuden erä, jota eläkesäätiöt ja eläkekassat voivat 10 vuoden sopeutumisaikana käyttää edellyttäen, että erä täyttää riskienhallintasuunnitelmassa edellytetyt tavoitteet. Eläkesäätiöiden kannatusmaksuvakuudesta luovutaan tarpeettomana.

EUn komission valkoinen kirja riittävien, kestävien ja turvattujen eläkejärjestelmien kehittämiseksi ja lisäeläkedirektiivin (2003/41 Ey) uudistaminen

Euroopan unionin yhtenä keskeisenä tavoitteena on huolehtia EU:n kansalaisten riittävistä ja kestävistä eläketuloista. Komissio julkaisi vihreän kirjan heinäkuussa 2010. Valkoisen kirjan tarkoitus on laajentaa tähän saakka pelkästään ammatillista II pilaria koskevaa sääntelyä perus- ja sosiaaliturvaan kuuluvan eläketurvan koordinoimiseksi ja sääntelemiseksi Euroopan tasolla. Alustavien tietojen mukaan valkoisen kirjan julkaisemista on lykätty joulukuun 13 päivään.

Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomainen on julkaissut komission pyynnöstä konsultaation ammatillisia II pilarin mukaisia eläkejärjestelyjä koskevan direktiivin uudistamiseksi. Konsultaatiossa käsitellään direktiivin soveltamisalaa, rajat ylittävää toimintaa, suhdetta kansalliseen työ- ja sosiaalioikeuteen, vastuuvelan laskentaa, varojen arvostamista, pääomavaatimuksia ja vakavaraisuusvaatimuksia, sijoitustoimintaa, hallintoa, valvontaa ja raportointia. Mahdollisuus lausunnon antamiseen päättyy 2.1.2012.

Ismo Heinström

ELÄKESÄÄTIÖYHDISTYKSEN KOULUTUSTILAISUUDET keväällä 2012 kalentereihin

ELÄKESÄÄTIÖIDEN JA ELÄKEKASSOJEN HALLITUSTEN JÄSENTEN KOULUTUSPÄIVÄT
27.–28.3.2012
Scandic Simonkenttä, Helsinki

ELÄKESÄÄTIÖIDEN JA ELÄKEKASSOJEN SIJOITUSPÄIVÄ
9.5.2012
Ravintola Savoy, Helsinki

ELÄKESÄÄTIÖIDEN JA ELÄKEKASSOJEN KEVÄTSEMINAARI
22.–23.5.2012
Meriton Grand Conference & Spa Hotel, Tallinna

Huolehdi tärkeimmästä voimavarasta työssäsi,
lämpimästi tervetuloa seminaareihin!

Eläkesäätiöyhdistys – ESY

Eläkesäätiöyhdistyksen eläkesäätiöille ja eläkekassoille suunnatuissa koulutustilaisuuksissa kuultiin vuoden 2011 aikana kaikkiaan 55 alustusta ja niihin osallistui 450 henkilöä. Kiitokset vielä kaikille alustajille ja osallistujille! Ensi vuonna opiskellaan jälleen tiiviisti! Ohessa kuvasatoa syksyn tilaisuuksista.

Eläkesäätiöiden ja -kassojen sijoituspäivä 9.11.2011, Ravintola Savoy

Syksyn sijoitusseminaarissa valmistauduttiin tulevaan vuoteen varsin epävarmassa taloustilanteessa. Talouskatsauksissa lähinnä arvioitiinkin: ”Kuinka pitkä ja syvä syksyllä alkanut talouskäänne tulee olemaan sekä toisaalta milloin voisi odotella pörssin pohjakosketusta.

Osuuspankkien Eläkekassan toimitusjohtaja **Erkko Ryynänen** pohti alustuksessaan mitä erityisesti tulee ottaa huomioon laadittaessa ensi vuoden sijoitussuunnitelmaa.

Tapiola Varainhoidon pääekonomisti **Jari Järvinen** vakavana: – Entä jos punaisen linjan -skenaario toteutuu: Euroalue hajoaa.

Eläkesäätiöiden ja eläkekassojen kirjanpito- ja tilinpäätöspäivä 23.11.2011, Tapahtumatalo BANK

Finanssivalvonnan johtava matemaatikko **Tarja Taipalus** kertoi työeläkejärjestelmän vakavaraisuussääntelyn uudistamisesta.

Kirjanpitopäällikkö **Irma Arminen** Innova Henkilöstörahasto- ja Eläkepalvelut Oy:stä kertasi käytännön kirjanpito- ja tilinpäätösohjeita lisäeläkesäätiöille ja -kassoille.

KHT-tilintarkastaja **Paula Pasanen** KPMG:stä avasi tilintarkastajan näkökulmaa eläkesäätiöiden ja –kassojen tilinpäätöksessä.

Vuodenvaihteen raportointi kirjanpitäjän näkökulmasta oli Porasto Oy:n talouspäällikkö **Merja Juuti-Nevalaisen** aiheena.

Matemaatikon muistilista ja päämatemaatikko **Tuula Lempiäinen**, Porasto Oy .

Talouspäällikkö **Päivi Sariola** Keskon Eläkekassasta kertoi IAS-19 standardin keskeisistä muutoksista ja niiden vaikutuksista.

Eläkesäätiöiden ja -kassojen hallitusten jäsenten sijoituspäivä 30.11.2011, Ravintola Savoy

Aktia Pankin pääekonomisti **Timo Tyrväinen** pohti maailmantalouden tilaa aiheessaan: "Maailmantalous kriisistä kriisiin: Quo vadis?"

Yrittäjien Eläkekassan hallituksen jäsen **Tarja Nevalainen** sekä Yleisradion eläkesäätiön hallituksen jäsenet **Aapo Parviainen**, **Raino Hurme** ja **Pekka Arponeva** aktiivisina osallistujina hallitusten jäsenten sijoituspäivässä.

Marraskuun loppupuolella perinteisesti järjestettävässä kirjanpito- ja tilinpäätöspäivässä valmistauduttiin tulevaan tilinpäätökseen sekä kuultiin monipuolisesti ajankohtaisia asioita. Tilaisuuteen osallistui jälleen runsaat 60 henkilöä.

Kuvassa eturivissä oikealta toimitusjohtaja **Pasi Strömberg** ESY:stä sekä toimistopäällikkö **Seppo Juutilainen**, tilinpäätösasiantuntija **Reija Anttila** ja analyytikko **Sami Tiainen** Fivasta.

Sijoitustutkimus Oy:n portfolioanalyytikko **Julia Molin** "Miten hallituksen tulisi seurata sijoitussalkkuansa markkinaturbulenssissa?"

Eläkesäätiön ja eläkekassan varainhoitajavalintaprosessi ja varainhoitajavalinnat oli Sijoitustutkimus Oy:n johtaja **Tim Hermanssonin** pääteemana.

Itella Posti Oy

Itella Green

Hyvää Joulua & Onnea Vuodelle 2012

ELÄKESÄÄTIÖYHDISTYS – ESY RY
KALEVANKATU 13, 3. KERROS
00100 HELSINKI
PUH. (09) 6877 440
FAKSI (09) 6877 4440
WWW.ELAKESAATIOYHDISTYS.FI